

Dijk van een Wijf: een kunstmatige en artistieke dijk die moet worden aangelegd bij Holwerd.

Van het eiland geblazen

Op zaterdag 10 juni, de eerste zaterdag van Oerol, wordt Joop Mulder symbolisch van Terschelling geblazen. Dat gebeurt door de 350 Friese blazers die, geleid door Sytze Pruiksmas, in januari in Lemmer een concert gaven onder de noemer *Birds & Brass*. Die gebeurtenis vormde een ode aan het landschap en de vogels.

Pruiksmas probeert dat monsterorkest met blazers van elders in het land aan te vullen tot een sterkte van vijfhonderd. De massale blaaspartij heeft plaats op het strand van de Noordsvaarder in West-Terschelling. „Als feest van de verandering wordt daarmee de toon gezet voor het gevoel van mienskip (gemeenschapszin) dat Sense of Place moet uitstralen”, zegt Mulder. Mienskip is ook het thema van Leeuwarden 2018, wanneer de stad de culturele hoofdstad van Europa is.

De muzikale leiding op de tweede zaterdag van juni is in handen van Jos Zandvliet, die dertig jaar lang voor de voormalige Dogtroep werkte, voorstellingen bedacht, muziek componeerde en fanfares dirigeerde. Met Zandvliet verwijst Oerol naar de begintijd.

Mulder: „In het eerste jaar leverde het gekozen motto *Terschelling voor Vogels* direct protest op in de gemeenteraad. Dat vogels sloeg te veel op hippies. En nee, daar konden ze echt niet aan beginnen.”

>>

1997 voor het festival. En fouten maken is niet erg. Als je op je bek gaat, doe je het een volgende keer anders. Zo ging het bij mij, zo vergaat het hun. Ik ga me er niet tegenaan bemoeien. Of ze moeten me om advies vragen natuurlijk. Maar dat is wat anders.”

We rijden door tot de punt van het eiland, bij het Amelander Gat. „In de veertig jaar dat ik op Terschelling woon, heeft de zee hier 3 kilometer land weggesnoept.” Zo gaat dat. De eilanders zijn verdeeld over de vraag hoe ze met de permanente zeedreiging moeten omgaan. Bergen zand aanrijden om het duin te versterken? Of juist alles loslaten en door verstuing natuurlijke duinvorming en dus nieuwe landschappen laten ontstaan? Mulder: „Ik heb daarover geen oordeel. In beide standpunten zit wat. Daarin schuilt mijn opdracht in Sense of Place: de discussie zichtbaar maken, het verhaal verbeelden hoe de mensen ermee omgaan.”

Later, wanneer we over binnendoorweggetjes weer in westelijke richting rijden, slaat Mulder nog eens af naar het strand. „Ik ben wat vergeten.” In de buurt van Paal 8 wijst hij op een jong en laag stukje duin, voor de vaste duinenrij. „Een echt Oerolgeheim. Eronder ligt een groot, slapend paard van wilgentenen en dennentoppen, dat de kunstenaar Marieke Bolhuis in 1999 maakte, met als titel *Ho Horse, sleep well*. Het duin heeft zich door wind en zand door de jaren gevormd dankzij dat kunstwerk.”

Erna rijden we over paadjes waar een doorsnee wagen niet komt. „In het begin balden fietsers hun vuist naar me als ik ze tegemoet reed. Vanaf het moment dat Oerol op mijn auto stond zwaaiden ze.” Hij stopt bij Arjensdune, achter camping De Kooi, een hoge plek als vaste Oerollocatie. „Staatsbosbeheer heeft hier een tijd geleden alle bomen gekapt. Het bos moest eraf. De boswachters dachten dat het nodig was om vee te laten grazen om het duin kaal te houden. Wat bleek? Eens per jaar het Oerolpubliek door het gebied laten struinen was voldoende. Zo helpen we elkaar. Daar zijn we altijd naar op zoek met Oerol. Dat blijft zo. Ook na mij.”

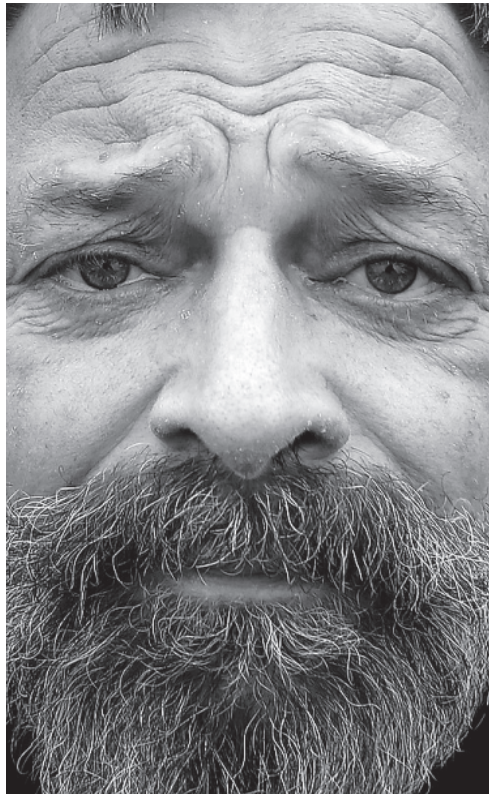
PIONIEREN

Hij zit vol van zulke verhalen. En het onmogelijke willen bewerkstelligen. „Het leven is pionieren. Ik ben altijd een zeerover geweest.” Dan wel een zeerover die, zoals de Vikingen, het land opgaat. Om de woorden van Sense of Place om te zetten in daden brengt Mulder nu meer werkdagen door in Leeuwarden dan op het eiland. „Ik wilde eerst een huisje huren op het vasteland. Dat voelde toch als een verhuizing, weg van het eiland, niet fijn. Dus logeer ik nu vaak in het WTC Hotel in Leeuwarden.”

Joop Mulder is een veelprater, en dat moet ook, want zijn tong is er om ambtelijke barrières te slechten. „Vaak krijg ik als reactie: waarom moet alles anders, het is toch goed zo? Neem het Mondriaanproject van landschapskunstenaar Bruno Doedens op Terschelling. Dat wordt steeds uitgesteld. Inmiddels dus tot na het Mondriaanjaar. Het onderzoek of zoiets wel mag doorgaan heeft al meer gekost dan het hele project zelf.”

Doedens' werk is een goed voorbeeld van Sense of Place: een kwelder vormgegeven als een grote Mondriaan. Want om te voorkomen dat we blijven steken in theorie zijn concrete voorbeelden wel zo beeldend. „Ik geloof in mienskip, het thema van Leeuwarden 2018, in samen doen. En in het benadrukken van het mooie dat we hebben. Wat dat betreft heb ik veel aan It Fryske Gea en aan Landschapsbeheer Groningen. Zij geloven in Sense of Place.”

Mienskip, dat behelst een goed en direct contact met de omgeving, van mensen onder

“WE ZIJN UNIEK MET ONZE KUSTWERKEN! ER IS ZÓVEEL TE VERTELLEN

elkaar. „Neem de *Terp fan de Takomst* in Blija. Het is een droom van de dorpingen om een buitendijkse terp te hebben, als ontmoetingsplaats. De vijfduizend terpen en wierden in het Noord-Nederland hadden samen meer volume dan de piramides van Gizeh. Een achtste wereldwonder! De zoeklei is er gaandeweg door boeren uit de wijde omgeving afgescheept om hun land vruchtbaar te maken. We hebben bedacht om een dag te organiseren waarop boeren uit Friesland, Groningen, Drenthe en Overijssel allemaal één kruiwagen met klei van hun land naar Blija brengen. Van al die klei maken we een nieuwe terp, een ronde, met aflopende wanden erop, waardoor een amfitheatertje voor het dorp ontstaat. Die dag geven we voor de dorpingen en al die boeren het Feest van Blija.”

Nog eentje: de in het oog springende *Dijk van een Wijf*, een kunstmatige en artistieke dijk, ontworpen door Nienke Brokke, aan te leggen bij Holwerd. Deze dijk wordt 100 meter lang, in de vorm van een vrouwenlichaam, en ligt tegen de bestaande dijk aan. „Als de beschermvrouw van het Noorden. Het wordt een eerbetoon aan de zachte dijk die de zware klappen opvangt, en aan de gevormde kwelder die de energie uit de golven heeft getrokken.”

In Wierum leeft al tijden de behoefte aan een buitendijks strand, dat het dorp meer leven kan bezorgen. „Maar twee keer springtij en het is één grote slikzooi, waarbij de kokkels tussen je tenen omhoogkomen. We ontwerpen nu, met het Observatorium in Rotterdam, aan het einde van de pier een mooi zeebad dat is afgeschermd van de getijden.”

Verder gaan Mulder & co in gesprek met noordelijke aardappelboeren, met het verzoek hun geschiedenissen te vertellen, wat moet uitmonden in een

weidse en wijdverspreide expositie, met hun foto's billboardgroot in het land. „Zoals Linnette Raven tussen 2002 en 2006 Terschelling portretteerde en die portretten daarna tijdens Oerol op het eiland exposeerde.”

MARCONIPROJECT

Ook, vertelt Mulder, is hij met Harm Post, de nu vertrekkende baas van Groningen Seaports, bij Delfzijl wezen kijken hoe hij daar een aan te leggen strand en een voor vogels geschikt te maken kwelder kan koppelen aan kunst en cultuur, in combinatie met een dubbele, aardbevingsbestendige dijk. Het Marconiproject, zoals het heet, moet het stadscentrum verbinden met de haven en het water. Mulder: „Toeristen zijn wel klaar met de molens en klompen. Laten we ze tonen hoe wij met onze omgeving zijn omgegaan. We zijn uniek, met onze kustwerken! Er is zoveel te vertellen.”

Zijn startbudget dankt Mulder aan Leeuwarden 2018, culturele hoofdstad van Europa. „Dat evenement moet een vliegwieleffect sorteren. Hoewel ik beseft dat veel dan nog niet is gerealiseerd. *Dijk van een Wijf* wel, hoop ik. In Den Haag ben ik al twee jaar in gesprek met het ministerie van sociale zaken om te mogen samenwerken met de werkvoorzieningsschappen Emphatic in Sneek, NEF in Dokkum, Ability in Uithuizen en Fivelingo in Appingedam. Voor de productie van bankjes, bewegwijzering, uitkijktorens, bruggen over slenkjes, enzovoort. Die instellingen zijn razend enthousiast. Concurrerend is dat niet, want zonder hun inzet kan het domweg niet worden gerealiseerd.”

KROEGBAAS

Hij vertelt zonder ophouden, toch geconcentreerd over de eilandpaden sturend. Zijn kennis is groot en die breidt zich nog dagelijks uit. Ontembaar nieuwsgierig. Wie hem voor het eerst ziet, zal denken: kijk, een typische kroegbaas. Wie weet werkt-ie in De Stoep. Dan zijn ze nogal wat jaren te laat. Dat is wel waar hij begon, waar het begon, Oerol. „Terschelling is mijn persoonlijke universiteit geweest.”

We zijn bijna terug bij de boot. Wat vindt hij, omkijkend, het mooiste van al die jaren Oerol? Direct volgt een onverwacht eilander antwoord, geladen met emotie. „Dat is de huidige samenwerking met de Groene Weide in Hoorn, van Hessel van der Kooij. Het was eerder altijd Oerol aan de ene kant en Hessel aan de andere.” Geen koek en ei, dat wist heel het eiland. „Toen een voorstelling van Theater Gnaffel in Hessels tuin mocht staan, ben ik in zijn studio wezen kijken en dacht, jongens, wat is dit mooi! Daar gebeuren nu voor Oerol schitterende dingen. Vorige week trad Hessel op in Ziggo Dome. Stonden Typhoon en Gerson Main naast hem op het podium en Akwasi in het publiek. Jongens die hier klein zijn begonnen. Fantastisch.”

